

مشکلات فعالان اقتصادی در تسویه مالی با روسیه حل شد

آغاز به کار بانک VTB روسیه در ایران بزودی

آن، افزایش حجم تجارت طرفین است.

تجارت

آیا چنین امری در سایر کشورها پیاده‌سازی شده است؟

گروه‌اقتصادی

eghtesad@irannewspaper.com

از ابتدای دولت سیزدهم مذاکرات برای راه‌اندازی بانک‌های روسیه در ایران آغاز شد و در نهایت VTB دومین بانک بزرگ روسیه، دفتر نمایندگی خود در ایران را دایر کرد. با این اتفاق تجار و بازرگانان بدون مشکل، صرف هزینه کمتر، ایمن و با شفافیت می‌توانند انتقال بخشی از درآمد‌های ارزی را از شبکه ترانستی به شبکه بانکی انجام دهند. بانک VTB به تازگی فعالیت خود را در کشورهای چین، آفریقای جنوبی، ونزوئلا و کشورهای عضو اتحادیه عرب گسترش داده و این امر نشان دهنده آن است که تجار و فعالان اقتصادی با مشکلات کمتری می‌توانند تجارت با روسیه و سایر کشورها را دنبال کنند. در این خصوص با جلیل جلالی فر، عضو اتاق بازرگانی و فعال اقتصادی ایران در روسیه‌گفت‌وگویی انجام دادیم که در ادامه می‌خوانید:

راه‌اندازی بانک VTB در ایران را که دومین بانک بزرگ روسیه است چگونه ارزیابی می‌کنید و آیا این بانک می‌تواند به فعالان اقتصادی کشور و بخصوص افزایش صادرات کشور کمک کند؟

یکی از اتفاق‌های مهم و جدی که در دولت سیزدهم با جدیت پیگیری شد، افزایش سطح همکاری‌ها با کشور روسیه است. طی این مدت سیاست‌گذاران و بخصوص سازمان توسعه تجارت و بانک مرکزی، شرایطی فراهم کردند که فعالان اقتصادی با شرایط بهتری در بازار روسیه فعالیت کنند. در سال ۲۰۱۰ حجم تجارت ایران و روسیه حدود ۲۵۰ میلیون دلار بود و تا ۲۰۲۲ که اوج همکاری‌های مشترک بوده حجم تجارت دو کشور به ۱٫۱ میلیارد دلار رسید. با توجه به بازاری که روسیه دارد عدد عنوان‌هایی که در بازار هدف روسیه وجود دارد به موافقتنامه موقت تجارت ترجیحی امضا شد اثر کوچکی بر تجارت دو کشور گذاشته شد به نحوی که حجم تجارت از عدد ۳۵۰ میلیون دلار به ۹۶۶ میلیون دلار تا قبل از مناشه روسیه و اوکراین رسید.

جنگ بین دو کشور سبب شد که رشد تجارت ایران و روسیه کمتر از ۲۰۰ میلیون دلار باشد؛ در اینجا متغیرهای متعددی وجود دارد که موجب می‌شود ما از فرصت‌هایی که در بازار هدف روسیه وجود دارد به خوبی استفاده نکنیم. برای ورود به هر بازار صادراتی دو موضوع باید به صورت جدی دنبال شود؛ یک بخش این است که دولت‌ها انجام می‌دهند و این امر استانداردها همه کشورها است. دولت وظیفه دارد شرایط ورود تجار و صادرکنندگان را به بازار هدفی که انتخاب می‌شود فراهم کند. بنابراین یکی از متغیرهایی که دولت باید انجام دهد، تسهیل در جابه‌جایی پول و ارائه مجوزهای لازم برای راه‌اندازی بانک است. در بحث تسویه مالی با روسیه مشکل داشتیم و حالت انحصاری هم در این بخش وجود داشت.

براین اساس میربیزنس بانک تنها بانکی بود که خدمات ارائه می‌کرد. حال در کنار میربیزنس

بانک و راه‌اندازی بانک VTB که یکی از قوی‌ترین بانک‌ها است، تجار با قدرت بیشتری می‌توانند در بازار روسیه نقش آفرینی کنند. با این اتفاق، فعال اقتصادی می‌تواند معاملات یوزانس، فاینانس متقابل و... را انجام دهد. در جذب سرمایه‌گذاران خارجی در کشورمان و بالعکس، بانک‌ها نقش بسیار پررنگی دارند. براین اساس شرکت معتبر در کشور می‌تواند تضمین (به عنوان مثال سند واحد مسکونی) مورد نیاز برای واردات کالا از روسیه (به عنوان مثال غلات که مورد نیاز کشور است) را به جای ارائه به بانک ایرانی به بانک VTB روسیه بدهد. بدین جهت تاجرا با شرایط بهتر و سهولت‌تری می‌تواند کالا را از خاک روسیه خریداری کند. تسهیل‌گری در تجارت و مبادله کالا با روسیه، یکی از خواسته‌های فعالان اقتصادی بود که راه‌اندازی بانک VTB روسیه تا حدودی مقدور شد. هر اقدام دیگری که با هدف تسهیل شرایط تجارت باشد، تجار از آن استقبال می‌کنند چرا که حاصل

وظیفه بخش خصوصی در تجارت با روسیه چیست؟ دسترسی به بازار است که البته این امر از ضعف‌های بزرگ اتاق بازرگانی و بخصوص اتاق‌های مشترک ایران و روسیه است. اکثر افرادی که در اتاق مشترک ایران و روسیه حضور دارند یا حق رأی دارند، حتی یک روز هم به روسیه نرفتند یا در حد یک کیلو هم صادرات به این کشور نداشتند. این افراد نسبت به متغیرهایی که در صادرات به روسیه و بالعکس وجود دارد، اطلاعاتی ندارند و همین امر سبب می‌شود مطالبه‌خواه هم نباشند. سهم ۵۰ درصدی دولت در رسیدن به بازار روسیه انجام شده و سهم ۵۰ درصد دیگر مربوط به بخش خصوصی است. لذا ضرورت دارد در اتاق مشترک ایران و روسیه، افرادی حضور داشته باشند که با بازار این کشور آشنا باشند. چرا فرد خانه‌دار باید در اتاق مشترک ایران و روسیه باشد؟ وقتی چنین امری در جریان باشد طبیعی است که اتاق مشترک نمی‌تواند اهداف غایی در تجارت و همکاری مشترک را محقق کند. امیدوارم که دولت در این حوزه ورود کند و اجازه ندهد فرصت‌های همکاری بواسطه حضور افراد غیرمطلع از دست برود.

با راه‌اندازی بانک VTB روسیه مشکلات تجار و فعالان اقتصادی حل می‌شود؟ به طور قطع تمام مشکلات حل نخواهد شد، اما قسمتی از مشکلات تجار حل می‌شود. از طرفی رقابت بین بانک VTB و میربیزنس بانک ایجاد خواهد شد و با این رویه سایر بانک‌های روسیه هم در ایران نمایندگی دایر خواهند کرد. از چه زمانی موضوع راه‌اندازی بانک VTB روسیه مطرح شد؟

از زمانی که دولت سیزدهم مستقر شد، رازنی برای راه‌اندازی بانک روسیه در ایران آغاز شد و با وجود کشمکش‌هایی که وجودداشت این بانک بزودی کار خود را شروع می‌کند. تمام سازکارهای راه‌اندازی بانک یاد شده فراهم شده است. با اتفاقات جدیدی که رخ داده شاهد تحول در تجارت دو کشور خواهیم بود. خصوصاً اینکه راه‌آهن رشت-آستارا در حال انجام است و همچنین راه‌آهن رشت-کاسپین بزودی به مرحله بهره‌برداری می‌رسد. براین اساس جایگاه ایران تغییر خواهد یافت و کشورمان می‌تواند مرکز معاملات کشورهای عراق، هند، پاکستان و حتی کشورهای حوزه عربی شود و این امر با توجه به جایگاه ژئوپلیتیکی دور از دسترس و انتظار نیست. براین اساس تا سه سال آینده تجارت ایران به صورت کلی متحول می‌شود.

تصور برخی‌ها این بود که همکاری ایران و روسیه و افزایش مبادلات تجاری در حد یک شعار باقی خواهد ماند. اما وضعیت موجود نشان می‌دهد که دو کشور در مسیر جدید همکاری‌ها قرار گرفتند، نظر شما چیست؟

روابط ایران و روسیه بسیار عمیق و جدی است و دو طرف توسعه مبادلات تجاری و همکاری مشترک را دنبال می‌کنند. قضاوت‌هایی که در برخی رسانه‌ها و فضای مجازی منتشر شده، اشتباه است. عموماً این قضاوت‌ها نشأت گرفته از رسانه‌های غربی است. غربی‌ها به دنبال آن هستند که ایران از جایگاه ژئوپلیتیکی و ژئواکونومیکی خود استفاده نکند یا اینکه در این حوزه کم‌رنگ شود تا خودشان بتوانند سهم بیشتری داشته باشند و شاهد ایران قدرتمند در تغییر قدرت‌های اقتصادی دنیا نباشند. طی ۳ تا ۵ سال آینده شاهد انقلاب تجاری، اقتصادی، ترانزیتی و... در ایران خواهیم بود.

گزارش روز

گروه اقتصادی

eghtesad@irannewspaper.com

به‌تدریج و با قرارگرفتن تکه‌های پازل سیاست‌های ارزی جدید بانک مرکزی، نمای کلی این سیاست نمایان می‌شود. از روز هشتم دی‌ماه سال گذشته که محمدرضا فرزین، به عنوان رئیس کل جدید بانک مرکزی معرفی شد، سیاست‌های تازه‌ای برای ساماندهی بازار ارز کشور تدوین و اعلام شد. در نخستین اظهار نظر فرزین، تثبیت نرخ دلار نیمایی روی ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومان برای تأمین کالاهای اساسی و مواد اولیه تولید اعلام شد و پس از آن راه‌اندازی مرکز مبادله ارز گذشته عملیاتی شد تا به تمام تقاضای ارزی کشور پاسخ داده شود. علاوه بر این، طی روزهای گذشته ورود مستقیم این بانک برای خرید و فروش ارز حاصل از صادرات ضلع دیگری از سیاست‌های نهادهای نظاربرای پایان دادن به رانت ارزی بود. حال روز گذشته محمدرضا فرزین رئیس کل بانک مرکزی در نشست ماهانه خود با جمعی از اقتصاددانان با اشاره به برنامه خود برای به‌کارگیری ابزار سلف و سوآپ ارزی، اعلام کرد که صندوق تثبیت ارزی بزودی راه‌اندازی می‌شود. وی درعین حال از طراحی ریال آفشور برای استفاده در بازارهای افغانستان و عراق خبر داد.

نگارش آیین‌نامه

صندوق تثبیت ارزی

رئیس کل بانک مرکزی در این نشست با اشاره به برخی برنامه‌های این بانک برای مدیریت بازار ارز عنوان کرد؛ باید بتوانیم در مرکز مبادله از ابزارهای مختلف بازار داخلی و سلف و سوآپ استفاده کنیم. البته در این بین بزودی صندوق تثبیت ارزی نیز راه‌اندازی می‌شود که در حال نگارش آیین‌نامه آن هستیم تا در مواقع بحران به کمک می‌کند.

این واسطه منابع لازم را در اختیار داشته باشیم و از روش‌های مختلف برای ثبات بازار ارز در کشور استفاده شود. همچنین به گفته رئیس کل بانک مرکزی طرحی خبرداده است که به نظر می‌رسد، درخصوص ریال آف شور برای بازارهای افغانستان و عراق در دست بررسی است. درحالی رئیس کل بانک مرکزی از مراحل نهایی راه‌اندازی صندوق تثبیت ارزی خبرداده است که به نظر می‌رسد، صندوق تثبیت ارز مورد نظر بانک مرکزی، کارکردی شبیه به بازرگدان شرکت‌های بورسی دارد. در واقع همان‌طور که این بازرگدان‌ها با خرید و فروش سهام از قیمت سهم شرکت‌های بورسی حمایت می‌کنند، صندوق تثبیت ارز نیز با عرضه ارز در زمانی که قیمت دلار از حدی بالاتر برود، این قیمت را کنترل می‌کند و باعث ثبات بازار ارز می‌شود.

طراحی ریال آفشور

از جمله ابزارهایی که برخی کشورها برای توسعه استفاده از ارز ملی خود در تجارت و همچنین مدیریت مصارف ارزی خود انجام می‌دهند، استفاده از ارزهای ملی تحت عنوان آفشور است. منظور از ارزهای آفشور، آن دسته از ارزهایی است که توسط یک کشور منتشر می‌شود، اما هدف استفاده از آن ارز در تسویه معاملات تجاری با شرکت‌های خارجی است. در واقع ارز آفشور، در محدوده سرزمینی کشور صادرکننده آن استفاده نمی‌شود و صرفاً برای واردات کاربرد دارد. به عنوان مثال یوان آن‌شور چین تحت عنوان CNV و یوان آفشور چین تحت عنوان CNH در بازارهای مالی شناخته می‌شود.

کشورهای مختلفی از جمله چین با سیاستگذاری جداگانه برای این ارزهاو همچنین ارائه مشوق‌های مختلف (ازجمله مشمول معافیت‌های مالیاتی صادراتی و پیمان‌سپاری ارزی)، بازرگانان داخلی و خارجی را به استفاده از این ارز ترغیب می‌کنند. این سازکار توسط بانک مرکزی هند نیز عملیاتی شد؛ به این صورت که

جمعیت ایران از مرز ۸۵ میلیون نفر گذشت

وی میانگین سن ازدواج برای آقایان را ۲۴ و برای بانوان ۲۳ سال عنوان کرد و گفت: در عین حال سن ازدواج در برخی کلانشهرها نسبت به مناطقی از کشور که رفاه بیشتری دارند مناسبانه بالاتر از میانگین کشور است. گزارش مرکز آمار ایران نشان می‌دهد، جمعیت کشور ایران هم اکنون به ۸۵ میلیون و ۵۵ هزار و ۹۲۶ نفر رسیده است، میانگین نرخ رشد جمعیت طی سال‌های ۹۰ تا ۹۵، ۱٫۲۴ درصد بوده، نرخ بیکاری در زمستان ۱۴۰۱ به رقم ۹٫۷ درصد و نرخ تورم بر اساس سال پایه ۱۴۰۰ به ۳۵٫۸ درصد رسیده، همچنین نرخ رشد اقتصادی در ۹ ماه سال گذشته بر اساس سال پایه ۹۰ به ۲٫۳ درصد رسیده است.

ایران

اقتصاد

پای ریال به آن سوی مرز باز می‌شود

رئیس کل بانک مرکزی از طراحی ریال آفشور برای استفاده در بازارهای افغانستان و عراق و راه‌اندازی صندوق تثبیت ارزی در آینده‌ای نزدیک خبر داد

برنامه اصلاح نظام بانکی

به هریک از بانک‌ها برنامه‌های اصلاحی دادیم و برای آنها زمان‌بندی‌هایی را تعیین کردیم؛ البته بخشی از اقدامات اصلاحی هم مربوط به مجامع بانک‌ها و سهامدار است

تشکیل دادیم و برآورد دقیقی از منابع و مصارف ارزی انجام داده‌ایم و براساس آن اصرار داریم که ثبت سفارش‌ها و تخصیص ارز در بانک مرکزی انجام گیرد. وی خاطرنشان کرد: معتقدم تنها با نرخ نمی‌توان ارز را کنترل کرد، بلکه باید از لحاظ سیاست‌های مقداری، مقررات‌گذاری و کنترل بازارهای مختلف به این موضوع ورود و فعالن مختلف در بازار ارز را رصد کرد.

اولویت‌بر دیپلماسی اقتصادی

فرزین بیان داشت: اگر به دنبال کاهش نرخ تورم و هدایت این نرخ به کانال‌های زیر ۴۰ درصد هستیم یکی از مهم‌ترین متغیرها در این باره نرخ ارز است. البته نرخ ارز بسیار متأثر از انتظارات، دیپلماسی اقتصادی و منابع ارزی ما در خارج از کشور است. بنابراین باید مجموعه‌ای از سیاست‌ها را محقق کنیم که بخشی از آن در دولت ۲۸۵۰۰ تومانی از محل فروش نفت است و از محل ارز صادرکنندگان نیست و کاملاً بهتر ارزی به اسم ۴۲۰۰ تومانی نبود بلکه در آن زمان دولت ارز را ۱۵۰۰۰ تومان می‌خرد و به بانک مرکزی می‌گفت که ارز ۴۲۰۰ تومانی بدهد و مابه‌التفاوت آن منجر به افزایش پایه پولی می‌شد. رئیس کل بانک مرکزی با بیان اینکه در حوزه سیاست‌های ارزی همچنان تمرکز روی مرکز مبادله و طلاست، تصریح کرد: به دنبال آن هستیم که با ابزارهای متفاوتی برای آرامش بازار ارز استفاده کنیم و لذا برای اینکه بتوانیم نیازهای ارزی کشور را تأمین کنیم از ابتدای سال کمیته‌ای را

رفع ناترازی بانک‌ها تمرکز اصلی سیاست‌پولی

رئیس‌کل بانک مرکزی با اشاره به برنامه اصلاحی بانک مرکزی در این باره گفت: در این باره به هریک از بانک‌ها برنامه‌های اصلاحی دادیم و برای آنها زمان‌بندی‌هایی را تعیین کردیم؛ البته همان‌طور که بارها اشاره کرده‌ام بخشی از اقدامات اصلاحی هم مربوط به مجامع بانک‌ها و سهامدار است. در هر صورت امیدواریم با حاکمیت انضباط پولی در کشور ناترازی‌ها کاهش یابد.

رشد دو برابری تأمین ارز کالاهای اساسی

بود، که این امر به علاوه پیش‌بینی بهبود شرایط و متناسب با افزایش تولیدات کشاورزی، در مجموع منجر به تقلیل نیاز وارداتی و مصارف ارزی کشور در این زمینه خواهد شد. سال گذشته نیز از فروردین تا ۲۴ اسفند بابت ثبت سفارش‌های وزارت جهاد کشاورزی (شامل کالاهای ذرت، کنجاله سویا، روغن، جو، گندم، دانه‌های روغنی، برنج، گوشت و...)، معادل ۱۶ میلیارد دلار تأمین ارز انجام شد که بیانگر افزایش ۲۸درصدی تأمین ارز موردنیاز واردات در این حوزه نسبت به مدت مشابه سال ماقبل است بر همین اساس فقط در سه ماه پایانی سال گذشته بیش از ۴٫۲ میلیارد دلار برای ثبت سفارش‌های وزارت جهاد کشاورزی تخصیص ارز صورت گرفت.

مختلف و صرافان حضور دارند که همگی باید تابع مقررات ارزی کشور باشند. چرا که اگر مقررات را اعمال نکنیم و برآن نظرات لازم نداشته باشیم، به همین دلیل بازار را کنترل نکنیم. به همین دلیل فعالیت‌های گسترده‌ای را در این باره به کار گرفتیم تا بتوانیم نهادهای مختلف را تنظیم و مقررات مختلفی را حاکم کرده و روی آن نظرات کافی داشته باشیم تا این گونه تمرکز کافی روی کل منابع ارزی کشور را به دست آوریم. از این منظر بخش زیادی از کنترل بازار ارز به مدیریت آن مرتبط است. بنابراین در سمت عرضه این موارد را در حال پیگیری هستیم و خوشبختانه دولت نیز همکاری لازم را دارد. بر همین اساس چه درباره مدیریت ارزهای داخل و چه درباره ارزهای خارج کشور نظام مدیریتی ما پیشرفت بسیار خوبی داشته است.

فرزین درخصوص ارز ۲۸۵۰۰ تومانی و تقاضای آن با ارز ۴۲۰۰ تومانی گفت: ارز ۲۸۵۰۰ تومانی از محل فروش نفت است و از محل ارز صادرکنندگان نیست و کاملاً بهتر ارزی به اسم ۴۲۰۰ تومانی نبود بلکه در آن زمان دولت ارز را ۱۵۰۰۰ تومان می‌خرد و به بانک مرکزی می‌گفت که ارز ۴۲۰۰ تومانی بدهد و مابه‌التفاوت آن منجر به افزایش پایه پولی می‌شد. رئیس کل بانک مرکزی با بیان اینکه در حوزه سیاست‌های ارزی همچنان تمرکز روی مرکز مبادله و طلاست، تصریح کرد: به دنبال آن هستیم که با ابزارهای متفاوتی برای آرامش بازار ارز استفاده کنیم و لذا برای اینکه بتوانیم نیازهای ارزی کشور را تأمین کنیم از ابتدای سال کمیته‌ای را

بسته ویژه برای مهار تورم

رئیس کل بانک مرکزی با اشاره به نام‌گذاری سال جدید تحت عنوان «مهار تورم و رشد تولید» عنوان کرد: تحقق این دو شرط در حوزه اقتصاد امر بسیار دشواری است؛ لذا سیاست‌گذاری‌ها باید به گونه‌ای باشد که در عین مهار تورم، منابع لازم را برای رشد اقتصادی و تولید فراهم کند. بر همین اساس از ابتدای سال جاری در بانک مرکزی بسته‌ای را برای تحقق این امر طراحی کردیم و در این بسته تمرکز اصلی ما بر سیاست‌های پولی، مالی، ارزی و تجاری است.

بشش

سال پیش رو با کاهش قیمت مواجه خواهیم